

Taula

- 9 «Sovint cal morir per entendre-ho»
- 15 Treva
- 16 Adreça
- 17 Convit
- 18 Aclariments
- 19 Festeig
- 20 Èxtasi
- 21 Plataforma per als afectats al llarg dels segles
- 22 Migdiada
- 23 Autoretrat
- 24 Desig
- 25 Retorn
- 26 Llar
- 27 Engolida
- 28 Despreniment
- 29 Dictat
- 30 El que hauria d'haver dit amb un haiku
- 31 Gorg
- 32 Atestat
- 33 Desconcert
- 34 Pregària
- 35 Espadat amb suïcida
- 36 Excursió al traster de casa

- 37 Tuc de Mulleres
38 Ascensió
39 Pica Orlandai.
40 Exercicis de poder
41 Comunió
42 Fe
43 Contrast
44 Diagnòstic
45 *Ain't No Cure For Love*
46 Taxonomia
47 Clar de lluna
48 Immolació
49 Interfície
50 Sentit
51 Ressaca
52 Esmena
53 Estany de Gerber
54 Epitafi
55 Llindar
56 Indicació
- 57 «Fa un temps...»
- 59 Deutes

«Sovint cal morir per entendre-ho»

«Ah, que trist deu ser aleshores quan et fa mal / just la part que ja no tens i quan / les ferides profundes que s'hi senten / poden guarir-se tan sols en la ment». Aquests versos que tinc gravats fins al fons de la meva memòria i al més íntim de l'ànima pertanyen a la poeta romanesa Ileana Mălăncioiu, publicada recentment al català en una antologia traduïda a quatre mans per Xavier Montoliu Pauli i per la sotasignada, intitulada *La vèrtebra*.

Potser Amadeu Vidal i Bonafont, amb la seva intuïció de poeta, va percebre el batec del meu cor escoltant aquests versos recitats per l'epiloguista del llibre Carles Duarte a la presentació del diumenge 25 de novembre de 2018 a la Llibreria Documenta de Barcelona. Potser va ser aleshores quan va decidir demanar-me un pròleg per al seu llibre *Emboscada*. No hauria acceptat aquest honor si, després d'haver llegit d'una glopada els poemes, no hagués sentit que «tot el cos se'm glaçava tant que no hi havia foc que em pogués escalfar», com deia Emily Dickinson.

Perquè no sol ser habitual que una traductora prologui un llibre de poemes concebut pel seu autor com una vèrtebra vital de la seva obra i vida i publicat en la seva llengua materna. Tanmateix, fou en un seminari de traducció poètica —els reconeguts seminaris de Farrera que organitza la Institució de les Lletres Catalanes—, en un llunyà 2004, quan vaig conèixer i

coincidir amb Amadeu Vidal i Bonafont traduint poesia romanesa al català, amb altres poetes i traductors. D'aleshores ençà la seva amistat i la seva obra m'han pogut acompanyar des de la distància però en la proximitat que uneix les persones que ens estimem els arbres, els boscos i una manera de ser i d'entendre la vida, amb els dolors que també ens dona.

Tornant a llegir els poemes, he tingut la sensació que entre el primer, «Treva» («Hi ha nits que no penso en tu. / I és com una pluja que hagués oblidat / en quina pregària té l'origen» / i el darrer, «Indicació» («Recordes on eres abans de néixer? / Doncs és cap allà, no té pèrdua.») se'n desplega tot un cant lúgubre, però sense cap lamentació. Un cant compost de diversos poemes, la lectura dels quals es podria començar des d'on sigui, ordenats segons l'algorisme degut a un «país ambulat, ingovernable, del pensament». Tot a partir d'una taxonomia —o, més aviat, cap a una taxonomia— amb valor de sentència existencial: «El món es divideix en dues categories. / Els qui tenen mare / i els qui ja no» i tot s'estructura al voltant d'aquest eix temàtic. Una situació límit, tant més que suposa un món desordenat («la mare morta abans que l'àvia»), que la majoria de nosaltres superem deixant-nos «endur pel corrent riu avall». Però els poetes com l'Amadeu ens recorden que encara que acostumant-se «a la paraula, / la boca petita dels amics / en demanar per tu, al ja es veurà / amb què solen acabar les converses/» hi ha sempre una pregunta: «¿Què en queda de la mare esponerosa, / sense arracades i amb vestits de flors, / que duia, de les dues mans,

tres fills, miraculosament tots en contacte amb els seus dits?» I, en el fons, què en queda de mi després d'aquesta disrupció en la pròpia vida? A la recerca d'aquell contacte protector el poeta es mou per l'instint del salmó, aquest símbol del nedar contra corrent per al seu propi renaixement espiritual, per a la recuperació d'aquella puritat genuïna destenyida per l'amnèsia d'«allà d'on no et volies moure i el temps, subtil cinta transportadora, /te n'ha expulsat amb l'excusa de viure». L'Amadeu ho fa «seguint cuques de llum, intermitents, que anomenem amor», a través dels records, ells mateixos «entumits / al ventre oceànic de la mare» i revifats per les olors, plantes, «esbarzers desbocats que tempten els esperits amb quilos de mores negres», pertot que la natura llueix. Es tracta no d'un exorcisme del dolor, sinó d'una mena de viatge iniciàtic, que no li dona accés a cap món sagrat, sinó a una nova visió de la vida. Un viatge que consta en una acumulació de ferides, expressades amb ritme i ressonàncies diferents, provocades per la percepció d'alguns nous senyals en uns paisatges en els quals l'interior i l'exterior es barregen. Uns senyals no vistos abans, mirats de massa prop: viure és moure's dins una perpètua emboscada, viure és caminar amunt, com el mercuri «una estona, /que se'ns fa llarga o curta, / en silenci, en bullici/sota el vol dels voltors, /que no jutgen. Esperen». És no veure «la serp camuflada entre el llot». No veure ni ara, malgrat espïar-ho tot, l'incendi dins la calma sentida a tot arreu. De manera que l'èxtasi mateix esdevé «Sentir el rossinyol, el pinsà i la cadenera /des d'algun racó virginal de bosc. / No veure la gàbia camuflada entre els boixos».

I, malgrat que *Ain't No Cure for Love*, tenim potser una (única) manera de trobar alleujament: donar la pròpia memòria «al sol que escalfa els nens, / els cims nevats, l'estany, / l'ocell més alt que canta, mut, / en una gàbia de llum tan gran / que hi cabem tots. Els vius també». És el moment catàrtic cap on ens mena la poesia de l'Amadeu, després de fer-nos viure sentiments tan diversos provocats per la pèrdua de la persona estimada a la qual li devem la vida, de fer-nos sentir indefensos («sense entendre d'on venia el mal»), revoltats («Que avorrits els poetes que no parlen d'amor»), xuclats pel temps, contendents («Acorrala el temps, fes-li ostentació / d'arrugues, calvície i cicatrius»), de vegades esperançats («A l'orella t'hi naixerà / el raig de sol que fa sortir marmotes / a cada boca de tartera»). En el fons, no és aquest el paper de la poesia? No és la poesia aquell exercici de poder que et permet: «mirar fixament un pam de terra eixorca, / concentrar-te perquè hi neixi una flor. I aconseguir-ho.»?

JANA BALACCIU MATEI

Treva

Hi ha nits que no penso en tu.
I és com una pluja que hagués oblidat
en quina pregària té l'origen.

Adreça

Carrer perimètric a l'estany fred que et tempta.
Número dictat per la cadència del picot
al tronc de pi negre calcinat pel llamp.
Porta oberta, a cau d'orella, per la por nocturna
quan ronda l'os i el vent juga a aturar-se
tot d'una. Codi postal vertiginós, intrèpid,
a la cresta esmolada pel núvol acabat de néixer.
País ambulat, ingovernable, del pensament.

Convit

Vine, endinsem-nos al bosc, penetrem-lo,
fem l'enyor com si fos la primera vegada.
Tota la nit, insadollables, llops.
I que senzill, ortigues, perdre's per un camí
que es torna una planura immensa
seguint cuques de llum, intermitents,
que anomenem amor. Quin abisme tan dolç
espiar-se amb els ulls del nen llunyà que exhumes,
del nen que no et deslliura, atrinxerat
a les fotografies com un déu somnolent.
Quina flaire de boix a la roba, a les ungles,
al sexe incipient, a cada bri de cos
on l'ànima s'amaga entre els altres ocells.

Fa un temps vaig penjar aquest tuit: «Hi ha poemes que provoquen l'efecte ascensor antic. Alguns la reconeixereu, aquella sensació d'ingravedesa, un mínuscul ofec en arribar al pis que tocava. Hi ha poemes senzills, lineals com un trajecte d'ascensor, que trasbalsen quan arriben al vers que toca.» Probablement no l'hauria fet sense l'influx d'aquest llibre. Molts dels teus poemes són així, Amadeu, i em sento honorada que m'hagis convidat a fer-te aquesta breu (breu, com vam acordar) salutació final, perquè els mots del tuit estaven desitjant sortir-ne i arribar fins aquí.

Si em fessin dir què valoro en un llibre de poemes, podria respondre la singularitat, l'harmonia del llenguatge, la ironia, l'agudesia humana de les imatges, tot el que trobo a *Emboscada*. Però el que valoro amb contundència va més enllà d'això: que hi hagi POESIA. I a *Emboscada* n'hi ha. Ara penso que si el teu llibre fos una muntanya, per emprar una imatge adient (ben segur, més que l'ascensor) amb la naturalesa dels teus poemes, no tindria cap cim, o en tindria molts, o tota ella ho seria, perquè els cims de debò, com dius en uns versos clarividents i bells, són fets “de ganes d'enfilarse una mica més amunt”. I el mínuscul ofec ben bé podria ser això, les ganes de la poesia d'enfilarse una mica més amunt. Salut, poeta!

CÈLIA SÀNCHEZ-MÚSTICH

Deutes

Els poemes *Treva*, *Gorg* i *Atestat* són vestigis del meu desamor preferit, el més llunyà de tots.

Adreça, *Fe* i *Estany de Gerber* van ser escrits allà mateix, a l'ombra d'un pi negre, amb moltes formigues. Hi vaig viure tres dies el juny de 2014, amb el Roger, el Moli i el Pere.

Convit és per al Jordi Pàmias, per tanta ajuda, rigor i amistat al llarg dels anys.

Autoretrat és per a la Sara, perquè en llegir-lo em vas dir que era tal i com et senties tu.

Llar és per a qui no puc dir i durant un temps em va fer volar més amunt de la branca on vivia.

Engolida és per al Moisès, per tants bons moments vora ruïnes com la del poema que hem descobert entre els pins.

Pregària és per a l'àvia Irene, la meva persona preferida de tot l'univers.

Espadat amb suïcida vol ser un recordatori del privilegi que és haver nascut per al Roc, el Quer i el Mac.

Excursió al traster de casa i *Ascensió*, tornen a ser per al Pere, el Moli i el Roger, en qualsevol ordre, per reincidents en fer que no hagi d'anar sol a la muntanya.

Tuc de Mulleres és per al Marc Cabrera i el Daniel Queralt, que, no sé com, m'han visitat des d'una llunyana nit de Sant Joan de 1992.

Pica Orlandai és un altre intent, a destemps, de guanyar els Jocs Florals de l'Escola Orlandai.

Amb *Comunió* m'agradaria donar les gràcies a l'Àngels.

Diagnòstic va ser escrit el 2001 i descartat de *Sauló*, fins que el temps tot sol l'ha polit.

Ain't No Cure For Love és per al Guifré i la Maria, que han compartit amb mi la mateixa font inestroncable d'amor.

A *Sentit* hi veig la Sílvia.

Indicació és per al Rei dels verns, a qui agraeixo molt que se m'hagi endut a pasturar pel Parnàs.

La resta de poemes són, o haurien estat, per a la mare.

Barcelona, juny de 2019

Aquesta obra ha estat guanyadora del “XXIII Premi de Poesia Màrius Torres” 2018, convocat per l’Ajuntament de Lleida i la Fundació Pública Institut d’Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida i atorgat per un jurat format per Cèlia Sánchez-Mústich, Xavier Macià, Jordi Marrugat, Josefa Contijoch i Eduard Sanahuja, que actua com a secretari.

© del text: Amadeu Vidal i Bonafont, 2018

© del pròleg: Jana Balaciu Matei, 2019

© de l’epíleg: Cèlia Sánchez-Mústich, 2019

© d’aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2019

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: juliol de 2019

ISBN: 978-84-1303-107-1

DL: L 782-2019

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d’aquesta obra només es pot fer amb l’autorització dels seus titulars, llevat de l’excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d’aquesta obra.